

KRIZA KÖNYVEK 31.

A könyv megjelenését a

támogatta.

Lenyomatok

7.

Fiatal kutatók a népi kultúráról

Szerkesztette
Ilyés Sándor
Jakab Albert Zsolt
Szabó Á. Töhötöm

BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék
Kriza János Néprajzi Társaság
Kolozsvár, 2008

Kiadja a KRIZA JÁNOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG
400162 Kolozsvár, Croitorilor (Mikes) u. 15.
telefon/fax: +40 264 432 593
e-mail: kriza@mail.dntcj.ro
www.kjnt.ro

© Kriza János Néprajzi Társaság, 2008

Borítóterv és tipográfia
Könczey Elemér

Számítógépes tördelés
Sütő Ferenc

ISBN 978-973-8439-40-5

Készült a kolozsvári GLORIA és IDEA Nyomdában
Igazgató: Nagy Péter
Megrendelési szám: 617/2008

Tartalom

Előszó	7
Daniel Rita Mítoszképződés, turizmus és tőkeáltalakítás Farkaslakán	11
György Imola Bernády György lokális mítosza Marosvásárhelyen	29
Zsigmond Júlia Egy továbbmesélt katonatörténet. Történetek egy történetről	51
Peti Lehel Vallási interferenciák és látomások: csángók a szőkefalvi Mária-jelenésen	63
Szilágyi Levente Határhelyzetben – Vállaj és Csanálos esete	83
Szabó Á. Töhötöm A megtartó közösségtől az elmaradt faluig – és vissza	99
Pap Izabella A földbirtok jelentősége ma Kobátfalván	129
Kádár Kincső – Tímár Krisztina „– S ezt a rengeteg pálinkát ki issza meg? – Há’ én s te.” A pálinka társadalomban betöltött szerepeiről	151
Vass Melánia A szekeresség szerepe egy havasalji falu életében	173

Rezumate	183
Abstracts	187
Szerzőink	191
Autorii	193
Authors	195

Előszó

A hét először is prímszám, csak önmagával és eggyel osztható. Ebből vonja le mindenki a megfelelő következtést. Az életünket a hetes szám struktúrálja, hétfővel (suszterhétfővel) indul a hetünk, amikor semmi sem nő, és a hét többi napján a hétvégét várjuk. A mesében hét esztendő telik el, hét fiú születik, a hetedik természetfölli erőkkel rendelkezik, heten léptünk szövetségre, és hetedhét országon keresztül átlovagoltunk, hogy az üveghegy tudományos prizmájának torzításában szemléljük a világot. A hetedik kötet mindenkorral jelentős állomás: jövőre valami egészen újat kell alkotnunk, hét évi beszéd után el kell hallgatnunk – vagy mondanunk is kell valamit –, hét bő esztendőre hét szűköt kell hoznunk, vagy fordítva. Teljesen meg kell újítanunk a szerzők csoportját, új hangokat kell megszólaltatnunk. A régiéknak el kell hallgatniuk.

Úgy tűnhet a hat kötet előszava minden utalást, poént, sirámot elpufogtatott és megszenvedett, az ötletek elfogytak: *az ember végül szomorú, vizes sikra ér*. Az olvasó pedig *okos fejével biccent*, hogy, lám, sótlan, száraz fickók ezek, akik nem képesek újat kitalálni, pedig mennyire önmagától kínálkozik, hogy a hetedik kötetéhez érkezett *Lenyomatokhoz* – igazi néprajzkutatókként – épp e többjelentésű szám kapcsán írjanak előszót, és olyan utalásokat soroljanak, amelyekben a hétfeljű sárkánnyal, a hétfeljű tündérrel, a hetivásárral, a hét testvérrrel, a sámánná váló hetedik fiúval, a hét évi hallgatás kötelezettségével, a hétszilvafás nemessel, a hetedhét országgal, a hét törzs szövetségével, sőt, Hétszünyükapanyányimonyókkal, az emberfeletti erejű ellenhőssel teremtsenek kapcsolatot.¹ S ez rögtön annyi kontextust és értelmezési lehetőséget jelent, hogy itt abba is lehetne hagyni az előszó megírását. Ám egy becsületes előszónak legalább hetvenhét sorosnak kell lenni, és még az sem tűnhetne hetvenkedésnek, ha hosszabb lenne. Ráadásul van is még némi mondanivalónk, és egy-két összefüggésre azért mégis rávilágítanánk – szakmánkból adódóan szeretünk értelmet

¹ A felsorolásban nincs megemlítte a hét törpe és üdvöskéje. Sem a *Hét év Tibetben*. Az előző hősök annak okán maradtak ki, hogy nem szeretnénk szerzői jogvitát a Grimm testvérek leszármazottaival. Sem Jean-Jacques Annaud-val.

adni a körülöttünk levő dolgoknak, amint egyik nagy alapító mondta: „az etnográfusnak [...] *meg kell alkotnia* a nagy intézmény képét...”²

Azt hittük, hogy a hallgatás közönye már a Héttornunk lábait mossa, hogy magunkra maradtunk, hogy a *Lenyomatokra* nem érkezik reakció. Fordulópontnál állunk – hetedik –, mert érkezett. Ugyan nem pont olyan, amilyent szerettünk volna, de ezt mi viaszajelzésként értelmezzük – szeretünk eljátszani a jelentésekkel. Egy másik, szintén kolozsvári csoport – akiknek a munkája feltétlen tiszteletet érdemel – megjelentetett egy másik *Lenyomatokat*,³ s bár ebben nem reflektálnak erre a korábbi sorozatra, a közös kontextus és közös kapcsolódási pontok okán mi a saját sorozatunkat és az ő kötetüket egy térben értelmezzük. A legfőbb kapcsolódási pontokat a tudományterületek jelentik, mert az a csoport antropológusként határozza meg magát, mi néprajzkutatókként, és szeretünk abban a – megeshet, hogy téves – hitben ringatóni, hogy e kettőnek van valami köze egymáshoz. Vagy hogy legalábbis az antropológia (sok más tudománnyal, módszerrel együtt, mint szociológia, társadalomtörténet, mikrotörténet, irodalomtudomány stb.) termékenyítőleg hatott a néprajztudományra, és hogy mi receptívek is voltunk ezekre a hatásokra. Az újító szemléleteket is többször boncolgattuk ezekben az egymásba kapcsolódó előszókban, bár persze, az olvasókra bíztuk annak eldöntését, hogy ez mennyire volt sikeres. Ha az antropológusok új kötetét szándékként is értelmezzük, nem voltunk teljesen sikeresek. További kapcsolódási pont az lehetne, hogy az új kötetben közlők közül néhányan ugyanúgy néprajzos képzésben is részesültek, mint mi magunk, többek közöltek itt is, ott is. Ebben az értelemben talán nem pihibit néprajzosok posztmodern agyszülemlénye, hogy e két kulturális terméket egy kontextusban próbáljuk értelmezni, és ha a diskurzustársaságok és a legitim beszélők kérdése⁴ felől nézzük a problémát, igen világos és ránk nézve keményen kritikus olvasata lehet a dolognak, különösen, hogy az új *Lenyomatok* egyik szerkesztője szerzőként jelentkezett a régi *Lenyomatok*-ban is. A kritikát értjük. *Nem kell más verse már, / költő én vagyok.* És köszönjük – bár nem tartjuk teljesen szerencsésnek egy olyan többszörösen is terhelt közegben, ahol az antropológia nemegyszer a néprajz ellenében

² Tekintsiuk ezt feladványnak. A szerző nevét helyesen megfejtők között hét kötetet soroltunk ki. Beküldési határidő 2009 hetvenhetedik napja. Eredményhirdetés a www.kjnt.ro honlapon.

³ HARBULA Hajnalca – MAGYARI-VINCZE Enikő (szerk.): *Anthropo. Lenyomatok. Amprente. Imprints.* Editura Fundației pentru Studii Europene, Kolozsvár, 2008.

⁴ Az utalás nyilvánvaló. Megfejtéseket be lehet küldeni, de a nyertesek nem adunk semmit.

fogalmazta meg magát. És ha minden nem is lenne igaz, jólesett eljátszani a gondolattal, hogy valakiknek annyira fontos volt e sorozat, a sorozat címe, hogy ilyen módon fogalmazták meg kritikájukat.⁵ És ezt nem a megismérés bölcs kínai mondatják velünk, bár kísért a *hétmérőlő csizma-hit* és a *Kunst der Fuge*, hogy szívünket beiktassuk a világ összefüggéseibe. Csak a negyvenkettes félcípő szorít.

E rövid elménc kedéssel pedig abszolváltuk az előszó írásának terhes feladatát egy olyan kötet elő, amelyben új, régi és még régibb diákok, végzősök és végzettek közöltek. Ezúttal – merthogy hétszámra halmoz a szerencse – hét új szerzőt is avat a kötet. Daniel Rita, György Imola egy-egy személyisége lokális mítoszát elemzik. Zsigmond Júlia egy katonatörténet történeteit, egy életszakasz több értelmezését elemzi, tanulmányával hozzáadva még egyet. Pap Izabella a földhasználat, -birtok társadalmi megítélését vizsgálja a szimbolikus és gazdasági értékek és érdekek szíkján. Kádár Kincső és Tímár Krisztina a pálinka társadalmi szerepét firtatja. Vass Melánia egy falu⁶ szekerességének gazdasági, társadalmi és kulturális funkciót tárra fel. További szerzőink már ismertek. Peti Lehel a csángók szőkefalvi jelenlétének motivációira, az itt tapasztalt látomásainak mint vallási jelenségeknek és társadalmi háttérüknek az értelmezésére vállalkozik. Szilágyi Levente a határ antropológiai vizsgálatát végzi el két magyar–román határ menti sváb településnek. Szabó Á. Töhötöm a tudományos és hatalmi diskurzusok által kísért és alakított falu-kép társadalmi funkciót vizsgálja.

Szerencsénkre megint vannak összefoglalók e szerény kötetben, sőt, meg is szerkesztettük a kötetet, és még biografiákat is toldottunk a végére, hogy az olvasó is tudjon kontextusokat teremteni. Mert bár szerkesztői bölcselmek dongják körül – mint húst a légy – a recepciót, a *hetedik te magad légy!*⁷

A 007-es ügynökök

⁵ Sietünk leszögezni, hogy a lenyomatvétel technikáját illetően – sem kriminológiai, sem képzőművészeti értelemben – nem kívánunk az elsőbbség jogával elni. A zsaruk, művészek, fűvészek és hobók tényleg lenyomtak.

⁶ Sajnos, nem Hétfaluról van szó. Mert akkor a nyilvánvaló egyezésre már fel sem kellene hívnunk a figyelmet.

Hetedik lábjegyzet: Az előszó József Attila- és Szilágyi Domokos-idézeteket felhasználó agyakban készült.

Rezumate

Daniel Rita

Mit, turism și transformare de capital în Lupeni

Lupenii de azi s-a contopit în conștiința tuturor cu numele lui Áron Tamási. Efectele locale ale acestui fenomen însă sunt cunoscute numai de către puține persoane. În lucrarea de față autoarea urmărește modul în care a rămas și azi Tamási în memoria localnicilor. Această întrebare are diferite aspecte, pe care le-a analizat căutând asemănări elocvente. Abordarea ei pornește cu prezentarea procesului conform căreia figura scriitorului a devenit cult, apoi mit, după care – extrapolând caracterul etnic al mediului și moștenirea lui Tamási – s-a dezvoltat un turism, sau mai bine zis un capital economic referitor. Deoarece comunitatea din Lupeni nu este una omogenă, ci una segmentată din mai multe puncte de vedere, s-a dovedit a fi foarte interesantă părerea localnicilor în legătură cu fenomenul analizat.

Subiectul acestei lucrări este interesant deoarece, putem observa pe de o parte desfășurarea în timp a unui eveniment și formarea opiniei legate de acest fenomen de către localnici, iar pe de altă parte mentalitatea unei comunități – cu speranța de a o și înțelege.

György Imola

Mitul lui György Bernády în Târgu-Mureș

Obiceiurile, tehniciile sau spațiile comemorative – incluzând posibilitatea memoriei colective – reconstituiesc trecutul și în același timp constituiesc identitatea colectivă locală. În focarul acestora, ceea ce privește societatea locală cercetată, se situează un adevărat erou cultural, György Bernády, și epoca determinată de activitatea sa. Astfel lucrarea de față analizează mecanismele de construire a trecutului și a identității locale din Târgu-Mureș pe exemplul mitizării primarului de la începutul secolului 20., urmărind modul în care comunitatea locală își construiește propriile limite spațiale și temporare. Pe lângă analiza formării mitului, a generării cultului respectiv, lucrarea are ca țel explorarea motivelor și a importanței procesului de aducere aminte, a modului în care acesta devine funcțional în cadrul comunicației și a interacțiunilor ce are loc în interiorul grupului social.

Kádár Kineső – Tímár Krisztina

„– Și totuși cine va bea atâta pălinca? – Păi eu și tu.”

Despre rolul băuturilor spirtoase în societate

Lucrarea de față, având ca și cadru teoretic sistemul distribuirii capitalului a lui Bourdieu, analizează valoarea economică, socială și simbolică a distilării băuturilor spirtoase și a persoanelor angrenate în această activitate în localitatea Mărești. Noile reglementări ale Uniunii Europene evocă posibilitatea de a se repeta acțiunile informale din perioada socialistă. Pe lângă analiza procedurilor funcționând contrar poziției puterii centrale, o cunoaștere mai profundă a activității de producere de băuturi spirtoase ca instituție oferă noi modalități de explorare a valorilor economice, sociale și juridice locale.

Pap Izabella

Rolul actual al proprietății funciare în Cobătești

Lucrarea de față se angajează în căutarea posibilelor componente legate de proprietatea funciară în cadrul relațiilor economice și sociale actuale din localitatea Cobătești. Din cercetarea ce stă la baza lucrării reiese că nu se poate vorbi despre posesia terenurilor agricole ca și în cazul economiei țărănești tradiționale, unde reprezenta o sursă existențială stabilă și în același timp o valoare morală, simbolică. Autoarea afirmă prin argumente specifice că această relație cu privire la proprietatea funciară s-a schimbat în mod evident în condițiile actuale, iar cele două funcții amintite s-au delimitat în cele mai multe cazuri: uneori proprietatea apare numai ca un capital economic, alteori acest aspect primește o încarcătură simbolică, dar sunt și exemple când se formulează doar ca o problemă morală, ideologică.

Peti Lehel

Interferențe religioase și viziuni: ceangăi la aparițiile mariane de la Seuca

În studiul de față autorul interpretează motivațiile ceangăilor din Moldova prezenți la aparițiile mariane de la Seuca, analizează viziunile ca și parte a experienței religioase și contextul social al acestora. Autorul susține că interferențele etnice și religioase care au influențat formarea locului de pelerinaj devenit important datorită apariției Sfântei Fecioare Maria, au avut un rol important și în experiențele religioase ale ceangăilor. Totodată autorul

încearcă să înțeleagă de ce a devenit un loc de pelerinaj dintr-un sat locuit în mare majoritate de maghiari chiar atât de important pentru ei, în ciuda faptului că analizele recente au atras atenția asupra tendinței de asimilare avansată a ceangăilor din Moldova.

Szabó Á. Töhötöm

De la comunități organice până la sate nedezvoltate – și înapoi

În lucrarea de față autorul prezintă câteva componente ale discursului științific și de putere, care – în concepția sa – percepe satul și orașul de parcă între ele ar fi o opozitie manifestată în tradiționalism și viață comunitară. Analizează valorile atașate principiului de sat și de comunitate, în fond prezintă imagini care apar la nivelul reprezentărilor: în legătură cu discursurile care prezintă satul și orașul ca opozite, arătând caracterul ambivalent al imaginilor legate de sate, precum și valorile pozitive și negative cuprinse de aceste imagini. În cursul analizei acordă o atenție sporită discursurilor științifice, dar pe lângă acestea prezintă și câteva efecte ale acestora la nivelul opiniei publice.

Szilágyi Levente

Situări de limită – cazul Vällaj și Urziceni

Lucrarea de față urmărește o scurtă prezentare al istoriei cercetărilor antropologice de frontieră. Autorul se bazează în primul rând pe rezultatele antropologiei politice în acest domeniu, precum și pe terminologia aplicată aferentă, analizând existența și sistemul de relații dintre două localități șvăbești delimitate de o frontieră româno-maghiară creionată ca urmare al primului război mondial. În secolul 20, istoria celor două localități s-a contopit cu istoria frontierei respective, a cărei structură – împreună cu calitatea relațiilor dintre teritoriile separate – a suferit multiple modificări importante. Analiza istorică și structurală a frontierei face posibil o explorare etnografică a relațiilor dintre cele două localități, precum și modificarea acestora în ultimii nouăzeci de ani.

Vass Melánia

Funcția cărăușiei în viața unui sat din ținutul „Havasalja”

Satul Dealu este situat la 10 km de Odorhei-Secuiesc în direcția nord-vest. Practicarea cărăușiei a jucat un rol deosebit de important în viața oamenilor din acest sat. În studiul de față autoarea urmărește conturarea funcțiilor

și impactelor acestei practici în ceea ce privește viața economică, socială și culturală a sătenilor. Începând cu mijlocul secolului trecut comunismul, îndeosebi procesul de colectivizare au făcut ca oamenii să aibă nevoie și de „alte” venituri. În acest caz sătenii au încercat să-și consolideze situația înrăuțită, și au încercat practicarea cărăușiei ca o modalitate completară privind satisfacerea nevoilor.

Zsigmond Júlia

Amintiri militare repovestite. Povestiri despre o povestire

O evocare a unui segment din viața militară, care stă ca mărturie a puterii de calmare, de vindecare a vorbelor și povestirilor. Nu numai situațiile trăite în perioada respectivă sunt importante, ci și modul, gestul de aducere aminte, de evocare, povestire și repovestire, precum și importanța și funcțiile sociale ale acestora – un aspect pe care autorea a pus un accent deosebit. Una dintre aceste funcții ar fi inițierea. Fostul soldat ca narator transmite povestirile sale celor care au ajuns la vârsta în care se fac recrutările militare. Iar aceștia din urmă vor repovesti aceste texte în anumite situații, pentru anumite persoane, dar în acest caz bineînțeles se modifică motivul și implicit structura narrativă.

Abstracts

Daniel Rita

Myth, Tourism and Conversion of Capital in Lupeni

For many people today the name Lupeni is strongly related to Áron Tamási, but only a few can see the local aspects of it. In the present paper the author tried to observe how this relation works today. There are different aspects of this question worth analysing to find the connections between them. First she observed how the writer's figure started to have a personality cult in the village, than became mythical. The ethical aspects of the surroundings along with the heritage of Tamási led to the rise of tourism, or more exactly of economic capital. Because the village's micro-society is not homogeneous, rather articulated in many senses, it seemed very interesting to see what is the local people's opinion about this phenomenon.

This topic was quite interesting also because we can see, on one hand, an interesting process and its adjudication, and on the other hand, we can observe and maybe even understand the way of thinking of this community.

György Imola

The Myth of György Bernády in Târgu-Mureş

The events, technics, memorial places – including the possibility of collective memory – reconstruct the past and construct local collective identity. In the centre of these – within the local community in case – we can find a real culture hero, György Bernády, and the period of time he left the mark of his activity on. The present paper deals with the mechanisms of past and local identity creation on the example of the mythicism of the mentioned mayor from the beginning of the 20th century, revealing the ways how the local community builds its own spatial and temporal boundaries. Besides analyzing the formation of myth or cult, this paper aims to reveal the motivations and importance of the recollectional process, and the way it gains its functionality regarding communication and interaction within the frames of a certain social group.

Kádár Kineső – Tímár Krisztina

“And Who will Drink All This Liquor? – Well, You and Me.”

About the Social Role of Spirits

With a theoretical frame of Bourdieu's distribution of capital, the present paper analyzes the role of home distillation in Mărești, the economical, social, cultural and symbolic values of the activity and of the person involved in it. The regulations of the European Union suggest that we could witness a recurrence of the informalities from the socialist era. Besides the analysis of these procedures standing in contradiction with the central power, a better understanding of the institution of spirit distillation would offer new possibilities of revealing the economic, social and jurisdictional values of the local society.

Pap Izabella

The Importance of Estate in Cobănești Today

The present paper analyzes the possible components of land-possession within the actual economic and social relations in Cobănești. The study that stands at the basis of this research shows that we cannot talk about land-possession as it was within traditional peasant economy, meaning a stable resource of existence and a moral, symbolic value in the same time. This paper states that the relation towards land-possession shows considerable change under the present conditions, very often the two mentioned functions of it being separated, therefore sometimes it appears only as economic capital, while in other cases this aspect is combined with a symbolic filling or there are also cases when it is formulated as a question of morals, of ideologies.

Peti Lehel

Religious Interferences and Visions: Csángós at the Marian Apparitions from Seuca

In his paper the author tries to analyze the motivations of the Moldavian Csángós participating at the Marian apparitions from Seuca (a multiethnic village situated along the Kis-Küküllő river), the vision as a religious phenomenon and the related socio-cultural background. The author arguments that the ethnic and religious interferences which influenced the de-

velopment of the apparition-based pilgrimage place, also had an important role in the shaping of the religious experiences. At the same time he makes an effort to understand why a pilgrimage place formed in a village inhabited mostly by Hungarians gained such an important role in the religious life of the Moldavian Csángós, despite the fact, that the most recent articles presented an intense process of assimilation of this religious and ethnic minority.

Szabó Á. Töhötöm

From Organic Communities to Undeveloped Villages – and Backwards

In the present paper, the author analyzes some components of the scientific and power discourses which – in his vision – perceive the village and the town as it would be an opposition between them, manifested in traditionalism and communal life. He analyzes the values attached to village and community, presenting the figures that appear on the level of the representations: regarding discourses that display villages and towns as opposites, he points out the ambivalent character of these images, and the inherent positive and negative values. During the analysis, he pays attention to the scientific discourses, but besides these, he presents some effects of them on the level of public opinion.

Szilágyi Levente

Cut-off Situation – the Case of Vállaj and Urziceni

The present paper is an attempt of a brief presentation on the history of anthropological research regarding boundaries. The author analyzes the life and system of relations of two settlements situated on the opposite parts of a Romanian-Hungarian frontier stated after WWI, outlining especially the results and applied terminology of political anthropology in this question. The 20th century history of these two settlements had been mostly interwoven with the history of the frontier, the structure of the latter and the quality of the relations between the separated territories suffering multiple modifications. The historical and structural analysis of the frontier enables the author to reveal the relations between the two settlements, and their change during the last eighty years.

Vass Melánia

The Role of Wagonry in a Village from “Havasalja” Region

The village of Dealu – situated at 10 kms northwest from Odorheiul Secuiesc – is a good example of how wagonry could determine the life of those involved in this kind of activity. The author tries to expose the factors that contributed to the birth of this activity and the economic, social and cultural functions it might hold in the village. Starting with the middle of the 20th century the conditions provided by communism, the collectivization and the lack of land led to a whole variety of needed complementary incomes. This was in fact the process that gave an impulse to wagonry, an activity with already a great tradition, often becoming the way to provide all the things necessary for survival.

Zsigmond Júlia

Military Memories Retold. Stories on a Story

A remembrance of a slice of military life demonstrating the healing and calming power of words, of stories. Not only the situations lived at their time of appearance are important, but – as it is really accentuated by the author – the methods of recollection, telling and retelling, together with their social importance and functions. One of these must be initiation. The narrator is passing through his stories to the relatives reaching the age of enrollment. The latter would pass these stories through in certain situations to certain people, meanwhile the motivations and the narrative structure would naturally suffer the necessary modifications.

Szerzőink

DANIEL Rita (Csíkszereda, 1988) A kolozsvári BBTE Bölcsészkarán hamadéves néprajz–magyar szakos hallgató. Kutatási területe: néprajz és turizmus kapcsolata.

GYÖRGY Imola (Marosvásárhely, 1984) Magyar–néprajz szakot végzett a kolozsvári BBTE Bölcsészkarán. Mesterizett ugyanott a Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék programjában. Jelenleg magyar nyelv és irodalom szakos tanár. Kutatási területei: kulturális emlékezet, népi vallásosság.

KÁDÁR Kincső (Csíkszereda, 1986) A kolozsvári BBTE Bölcsészkarán hamadéves néprajz–magyar szakos hallgató, ugyanezen intézmény Szociológia és Szociális Munkás Kar antropológia szakán elsőves hallgató. Kutatási területe: az informális gazdasági stratégiák.

PAP Izabella (Székelyudvarhely, 1984) Magyar–néprajz szakot végzett a kolozsvári BBTE Bölcsészkarán. Jelenleg ugyanott a mesteri program hallgatója, valamint a magyar nyelv és irodalom oktatója Alsósófaluval. Kutatási területei: népi gazdálkodás, a földhasználattal kapcsolatos történeti és rencs konfliktusok.

PETI Lehel (Héderfája, 1981) 2004-ben végzett a kolozsvári BBTE néprajz–magyar szakán. Ugyanitt, a Magyar Néprajz és Antropológia Tanszéken szerzett mester fokozatot és kezdte el doktori tanulmányait. A Szegedi Tudományegyetemen Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék tanársegédekként vallásantropológiai jellegű kurzusokat tartott 2006–2008 között. Jelenleg a kolozsvári Nemzeti Kisebbségekutató Intézet (ISPMN) kutatója és a BBTE óraadója. Kutatási területe a moldvai és erdélyi falvak társadalmi és vallási életének működése.

SZABÓ Á. Töhötöm (Siménfalva, 1975) Egyetemi tanulmányait a kolozsvári BBTE magyar–néprajz szakán végezte, majd etno-szociolingvisztikából szerzett mesteri fokozatot ugyanott. Egyetemi tanulmányai befejezése után rövid ideig vidéken magyar nyelvet és irodalmat tanított. A Debreceni Egyetem doktorandus hallgatója és a BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszékének

tanársegéde. Kutatási területei: parasztság tanulmányok, gazdasági viszonyok falun, etnicitás és gazdaság kapcsolatai, a lokalitások termelődése.

SZILÁGYI Levente (Nagykároly, 1980) Magyar–néprajz szakot végzett a kolozsvári BBTE Bölcsészkarán. Mesterizett ugyanott. Jelenleg a Szatmár Megyei Múzeum néprajz szakos muzeológusa. Kutatási területei: társadalomnéprajz, a határ antropológiája, népi gazdálkodás – borászat.

TÍMÁR Krisztina (Kolozsvár, 1986) A kolozsvári BBTE Bölcsészkarán haradéves néprajz–magyar szakos hallgató, ugyanezen intézmény Szociológia és Szociális Munkás Kar antropológia szakán elsőéves hallgató. Kutatási területei: identitásstrategiák a szocialista és a posztszocialista korszakban

VASS Melánia (Székelyudvarhely, 1985) Magyar–néprajz szakot végzett a kolozsvári BBTE Bölcsészkarán. Jelenleg a Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék programjában magiszteri hallgató. Kutatási területei: népi vallássosság, népi gazdálkodás.

ZSIGMOND Júlia (Sepsiszentgyörgy, 1986) A kolozsvári BBTE Bölcsészkarának végzős néprajz szakos hallgatója. Készülő szakdolgozata a vallásetnológia területén az egy valláshoz tartozó hívők különböző világnezeteinek összehasonlításával foglalkozik. További érdeklődési területe a narratológia.

Autorii

Rita DANIEL (Miercurea-Ciuc, 1988) Este studentă în anul trei la UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea etnografie maghiară. Domeniu de cercetare: relația dintre etnografie și turism.

Imola GYÖRGY (Târgu-Mureș, 1984) Absolventă al UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea maghiară–etnografie. A urmat programul de masterat al Catedrei de Etnografie și Antropologie Maghiară. În prezent este profesoră de limba și literatura maghiară. Domenii de cercetare: memoria culturală, religiozitatea populară.

Kincső KÁDÁR (Miercurea-Ciuc, 1986) Este studentă în anul trei la UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea etnografie maghiară și în anul întâi la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, specializarea antropologie. Domeniu de cercetare: strategii economice informale.

Izabella PAP (Odorheiu Secuiesc, 1984) Absolventă al UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea maghiară–etnografie. În prezent urmează programul de masterat al Catedrei de Etnografie și Antropologie Maghiară și este profesoră de limba și literatura maghiară la Ocna de Jos. Domenii de cercetare: sistemul economic rural, conflictele istorice și actuale legate de folosirea pământului.

Lehel PETI (Idriifaia, 1981) Absolvent al UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea etnografie–maghiară. A urmat programul de masterat al Catedrei de Etnografie și Antropologie Maghiară. Între 2006–2008 a fost asistent universitar la Universitatea din Szeged (Ungaria), în cadrul Catedrei de Etnografie și Antropologie Culturală. În prezent este cercetător la Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPNN) Cluj și seminarist la UBB, Catedra de Etnografie și Antropologie Maghiară. Domenii de cercetare: viața economică și religioasă a satelor din Transilvania și Moldova.

Töhötöm SZABÓ Á. (Şimoneşti, 1975) Absolvent al UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea maghiară–etnografie. A urmat programul de masterat în etnolingvistică și sociolinguistică în cadrul aceleiași facultăți. După terminarea studiilor universitare pentru un scurt timp a predat limba și literatura maghiară în zona rurală. În prezent este doctorand la Universitatea din Debrețin și asistent la Catedra de Etnologie și Antropologie Maghiară din cadrul UBB. Domenii de cercetare: studii despre țărănimile, condiții economice rurale, relațiile dintre etnicitate și economie, producerea localității.

Levente SZILÁGYI (Carei, 1980) Absolvent al UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea maghiară–etnografie. A urmat programul de masterat în cadrul aceleiași facultăți. Este angajatul Muzeului Județean Satu Mare în funcția de muzeograf. Domenii de cercetare: etnografie socială, antropologia graniței, viticultură tradițională.

Krisztina TÍMÁR (Cluj-Napoca, 1986) Este studentă în anul trei la UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea etnografie maghiară și în anul întâi la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, specializarea antropologie. Domenii de cercetare: strategii identitare în perioada socialistă și postsocialistă.

Melánia VASS (Odorheiu Secuiesc, 1985) Absolvent al UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea maghiară–etnografie. În prezent urmează programul de masterat al Catedrei de Etnografie și Antropologie Maghiară. Domenii de cercetare: religiositatea populară, viața economică tradițională.

Júlia ZSIGMOND (Sfântu Gheorghe, 1986) Este studentă în anul trei la UBB Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, specializarea etnografie maghiară. Lucrarea ei de diplomă se încadrează în domeniul etnologiei religioase, urmărind compararea diferențelor concepție existențiale ale credincioșilor aparținând aceleiași religii. Un alt domeniu de cercetare este naratologia.

Authors

Rita DANIEL (Miercurea-Ciuc, 1988) She is a third year student at Babeș–Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian ethnography. Field of research: the relation between ethnography and tourism.

Imola GYÖRGY (Târgu-Mureș, 1984) She graduated from Babeș–Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian literature and ethnography. Also followed an MA course at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology at the same faculty. At present she is a Hungarian language and literature teacher. Fields of research: cultural memory, popular religiosity.

Kincső KÁDÁR (Miercurea-Ciuc, 1986) She is a student in the third year at Babeș–Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian ethnography and also in the first year at the Faculty of Sociology and Social Assistance, specialization Hungarian anthropology. Field of research: informal economic strategies.

Izabella PAP (Odorheiu Secuiesc, 1984) She graduated from Babeș–Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian literature and ethnography. In present she follows an MA course at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology and she is a Hungarian language and literature teacher in Ocna de Jos. Fields of research: peasant economic system, past and recent conflicts regarding land-possession.

Lehel PETI (Idrifaia, 1981) He graduated from Babeș–Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian ethnography and literature. Also followed an MA course at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology. Between 2006 and 2008 he was assistant at the University of Szeged (Hungary), at the Department of Ethnography and Cultural Anthropology. At present he is a researcher at the Romanian Institute on Minority Research (ISPMN). Fields of research: economic and religious life in the Transylvanian and Moldavian villages.

Töhötöm SZABÓ Á. (Şimoneşti, 1975) He graduated from Babeş-Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian literature and ethnography. He also followed an MA course in ethnolinguistics and sociolinguistics at the same faculty. After finishing his university studies, he worked as a Hungarian language and literature teacher in the countryside. At present he is enrolled in a PhD program at the University of Debrecen (Hungary) and he is an assistant lecturer at the Department of Hungarian Ethnology and Anthropology at BBU. Fields of research: peasant studies, rural economic conditions, the relation between ethnicity and economy, the production of locality.

Levente SZILÁGYI (Carei, 1980) He graduated from Babeş-Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian literature and ethnography. He also followed an MA course at the same faculty. At present he works for the Satu Mare County Museum as ethnographer. Fields of research: social ethnography, the anthropology of frontiers, traditional viniculture.

Krisztina TÍMÁR (Cluj-Napoca, 1986) She is a student in the third year at Babeş-Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian ethnography and also in the first year at the Faculty of Sociology and Social Assistance, specialization Hungarian anthropology. Field of research: identity strategies in the socialist and postsocialist period.

Melánia VASS (Odorheiu Secuiesc, 1985) She graduated from Babeş-Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian literature and ethnography. At present she follows an MA course at the Department of Hungarian Ethnography and Anthropology. Fields of research: popular religiosity, peasant economic system.

Júlia ZSIGMOND (Sfântu Gheorghe, 1986) She is a student in the third year at Babeş-Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Letters, specialization Hungarian ethnography. Her upcoming diploma work on the field of ethnology of religion follows a comparison between the different world concepts of the believers belonging to the same religion. Another field of research would be narratology.

Cuprins

Prefață	7
Daniel Rita	
Mit, turism și transformare de capital în Lupeni	11
György Imola	
Mitul lui György Bernády în Târgu-Mureș	29
Zsigmond Júlia	
Amintiri militare repovestite. Povestiri despre o povestire	51
Peti Lehel	
Interferențe religioase și viziuni: ceangăi la aparițiile mariane de la Seuca	63
Szilágyi Levente	
Situatii de limită – cazul Vällaj și Urziceni	83
Szabó Á. Töhötöm	
De la comunități organice până la sate nedezvoltate – și înapoi	99
Pap Izabella	
Rolul actual al proprietății funciare în Cobătești	129
Kádár Kincső – Tímár Krisztina	
„– Si totuși cine va bea atâtă pălincă? – Păi eu și tu.” Despre rolul băuturilor spirtoase în societate	151
Vass Melánia	
Funcția cărăușiei în viața unui sat din ținutul „Havasalja”	173
Rezumate	183
Autorii	193

Contents

Foreword	7
Daniel Rita Myth, Tourism and Conversion of Capital in Lupeni	11
György Imola The Myth of György Bernády in Târgu-Mureş	29
Zsigmond Júlia Military Memories Retold. Stories on a Story.	51
Petri Lehel Religious Interferences and Visions: Csángós at the Marian Apparitions from Seuca	63
Szilágyi Levente Cut-off Situation – the Case of Vállaj and Urziceni	83
Szabó Á. Töhötöm From Organic Communities to Undeveloped Villages – and Backwards . . .	99
Pap Izabella The Importance of Estate in Cobăneşti Today	129
Kádár Kincső – Tímár Krisztina “– And Who will Drink All This Liquor? – Well, You and Me.” About the Social Role of Spirits	151
Vass Melánia The Role of Wagonry in a Village from “Havasalja” Region	173
Abstracts	187
Authors	195